APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

PF-3091

[6634]-138
T.Y. LL.B.
LCC-1001 : LABOUR LAW
(2023 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from part A. Each question in part A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer any two questions from Part C. Each question in part C is for 05 marks.*

PART - A [2 × 15 = 30]

Q1) Explain the main features of the Industrial Disputes Act, 1947. Discuss its objectives and scope in resolving industrial disputes.

Q2) Explain the provisions relating to working hours of adults and children and annual leave with wages under the Factories Act, 1948.

Q3) Examine the scope of employer liability under the Employees' Compensation Act, 1923, in light of the judicial application of the 'Doctrine of Notional Extension' and 'Doctrine of Added Peril'.

Q4) Discuss the various benefits provided under the Employees' State Insurance Act, 1948, and examine the adjudicatory machinery for resolving disputes and claims under the Act.

PART - B [3 × 10 = 30]

Q5) Explain how the Indian Constitution provides a foundation for labour laws with reference to Fundamental Rights and Directive Principles of State Policy.

Q6) Discuss the legal provisions relating to strikes and lock-outs under the Industrial Disputes Act, 1947 and explain the consequences of an illegal strike or lock-out.

P.T.O.

Q7) Discuss the provisions regarding 'permissible deductions' under the Payment of Wages Act, 1936, and critically examine the statutory limits imposed on such deductions.

Q8) Discuss the procedure for fixation and revision of minimum wages and the role of Advisory Boards and Committees under the Minimum Wages Act, 1948.

Q10) Define 'Factory' and 'Manufacturing Process' and explain the role of the 'Occupier' under the Factories Act, 1948.

PART - C

[2 × 5 = 10]

Q10) Answer Any Two of **the following :**

a) Industrial Revolution

b) Distribution of Compensation

c) Employees' State Insurance Corporation (ESIC)

d) Disciplinary Proceedings

CLWP012101 123.63.142.18 27/04/2026 09:29:12

Total No. of Questions : 10]

APR 2026

PF-3091

[6634]-138

T.Y. LL.B.

LCC-1001 : कामगार कायदे

(2023 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *भाग अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.*
2) *भाग ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.*
3) *भाग क मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-क मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांचा आहे.*

भाग - अ [2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 ची मुख्य वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा तसेच औद्योगिक विवादांचे निवारण करण्याच्या संदर्भात या कायद्याची उद्दिष्टे आणि व्याप्ती यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 2) कारखाना कायदा, 1948 अंतर्गत प्रौढ व बाल कामगारांच्या कामाच्या तासांशी संबंधित तरतुदी तसेच वेतनासह वार्षिक रजेच्या तरतुदींवर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) कर्मचारी भरपाई कायदा, 1923 अंतर्गत मालकाच्या दायित्वाच्या व्याप्तीचे परीक्षण करा तसेच 'काल्पनिक विस्तार' (Doctrine of Notional Extension) आणि 'अतिरिक्त धोका' (Doctrine of Added Peril) या सिद्धांतांचा अर्थ न्यायालयांनी कसा स्पष्ट केला आहे यावर सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) कर्मचारी राज्य विमा कायदा, 1948 अंतर्गत प्रदान करण्यात आलेल्या विविध लाभांची सविस्तर चर्चा करा तसेच या कायद्यांतर्गत उद्भवणाऱ्या वाद व दाव्यांचे निवारण करण्यासाठी असलेल्या न्यायनिर्णय यंत्रणेची (Adjudicatory Machinery) माहिती द्या.

भाग - ब [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) भारतीय संविधानातील मूलभूत हक्क व राज्याच्या धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्त्वांच्या संदर्भात कामगार कायद्यांचा घटनात्मक आधार कसा तयार झाला आहे ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) औद्योगिक विवाद कायदा, 1947 अंतर्गत 'संप' (Strike) व 'टाळेबंदी' (Lock-out) यासंबधीच्या कायदेशीर तरतुदींची सविस्तर चर्चा करा तसेच बेकायदेशीर संप किंवा टाळेबंदीचे परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) वेतन प्रदान कायदा, 1936 अंतर्गत 'परवानगी असलेल्या कपाती' (Permissible Deductions) संबंधी तरतुदींची चर्चा करा तसेच अशा कपातींवर लादलेल्या कायदेशीर मर्यादांचे परीक्षण करा.

प्रश्न 8) किमान वेतन कायदा, 1948 अंतर्गत किमान वेतन निश्चिती आणि पुनरीक्षण प्रक्रिया, तसेच सल्लागार मंडळे आणि समित्यांची भूमिका यावर चर्चा करा.

प्रश्न 9) कारखाना कायदा, 1948 अंतर्गत 'कारखाना' (Factory) व 'उत्पादन प्रक्रिया' (Manufacturing Process) यांची व्याख्या करा तसेच कारखान्याच्या प्रभारी व्यक्तीची (Occupier) भूमिका स्पष्ट करा.

भाग - क [2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या.**

अ) औद्योगिक क्रांती (Industrial Revolution)

ब) भरपाईचे वाटप (Distribution of Compensation)

क) कर्मचारी राज्य विमा महामंडळ (ESIC)

ड) शिस्तभंगविषयक कार्यवाही (Disciplinary Proceedings)

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3092

[Total No. of Pages : 4

[6634]-139

Third Year LL.B.

LCC - 1002 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2023 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any three questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer any two questions from Part-C. Each question in Part-C is for 5 marks.*

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Discuss the constitutional provisions relating to taxation in India. How is the power of taxation divided between the Centre and the States?

Q2) Discuss the various deductions from gross total income and explain the concept of rebates and reliefs.

Q3) Describe the various Income Tax Authorities and explain their powers and functions.

Q4) Examine the administrative framework and provisions relating to the levy and collection of Integrated Goods and Service Tax Act, 2017.

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Discuss the procedure for assessment of individuals, HUF, firms and companies.

Q6) Explain the procedure for filing returns and self-assessment under the Income Tax Act.

Q7) Explain the concept, Nature, Scope and objects of Central Goods and Service Tax Act, 2017?

Q8) Discuss the administration and levy of Integrated Goods and Service Tax Act, 2017.

Q9) Explain the special provisions relating to avoidance of tax and the general antiavoidance rule in India.

PART - C

Q10) Write Short Notes on any Two: **[2×5=10]**

a) Interest and late fee

b) Assessment of religious trust

c) Tax reforms in India

d) Refund and tax liability

e) Audit.

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3092

[6634]-139

Third Year LL.B.

LCC - 1002 : PRINCIPLES OF TAXATION LAW

(2023 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-
1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्नाला 15 गुण आहेत.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्नाला 10 गुण आहेत.
3) भाग-क मधील प्रश्न क्रमांक 10 मधील कोणत्याही दोन उपप्रश्नांची उत्तरे द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 10 गुणांसाठी आहे.

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

भाग-अ **[2×15=30]**

प्र.1) भारतातील कराशी संबंधित घटनात्मक तरतुदींची चर्चा करा. कर आकारणीची सत्ता केंद्र आणि राज्ये यांच्यामध्ये कशा प्रकारे विभागली गेली आहे?

प्र.2) एकूण उत्पन्नातून मिळणाऱ्या विविध वजावटींची चर्चा करा आणि 'रिबेट' (सवलत) व 'रिलीफ' (राहत) या संकलपना स्पष्ट करा.

प्र.3) विविध आयकर प्राधिकरणांचे वर्णन करा आणि त्यांचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.4) एकीकृत वस्तू आणि सेवा कर कायदा, 2017 (Integrated Goods and Service Tax Act, 2017) अंतर्गत कर आकारणी आणि वसुलीशी संबंधित प्रशासकीय रचना व तरतुदींचे परीक्षण करा.

भाग-ब [3×10=30]

प्र.5) व्यक्ती, हिंदू अविभक्त कुटुंब (HUF) भागीदारी संस्था आणि कंपन्या यांच्या कर निर्धारण प्रक्रियेची चर्चा करा.

प्र.6) आयकर कायद्यांतर्गत विवरणपत्र दाखल करण्याची आणि स्वयं-निर्धारण (Self-assessment) करण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.7) केंद्रीय वस्तू आणि सेवा कर कायदा, 2017 (Central Goods and Service Tax Act, 2017) ची संकल्पना स्वरूप, व्याप्ती आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.8) एकीकृत वस्तू आणि सेवा कर कायदा, 2017 (Integrated Goods and Service Tax Act, 2017) चे प्रशासन आणि कर आकारणी यांवर चर्चा करा.

प्र.9) कर चुकवेगिरीशी संबंधित विशेष तरतुदी आणि भारतातील 'सामान्य कर चुकवेगिरी प्रतिबंधक नियम' स्पष्ट करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिपा लिहा. [2×5=10]

अ) व्याज आणि विलंब शुल्क

ब) धार्मिक विश्वस्त संस्थेचे (Trust) कर निर्धारण

क) भारतातील कर सुधारणा

ड) परतावा (Refund) आणि कर दायित्व

इ) लेखापरीक्षण

CLWP012101 123.63.142.18 29/04/2026 09:23:56

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3093

SEAT No. :

[Total No. of Pages : 4

[6634]-140

Third Year LL.B.

(Three Year Law Course)

LCC - 1003 : ENVIRONMENTAL LAW

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer question no. 10 from Part-C as directed. The question no. 10 is for 10 marks.*

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Explain the law relating to pollution control in India with special reference to the Water Act, Air Act, and Environment (Protection) Act.

Q2) Explain the constitutional protection of the environment in India, including Fundamental Rights, Directive Principles of State Policy, Fundamental Duties and judicial remedies.

Q3) Explain the role of the National Green Tribunal in environmental justice.

Q4) Explain the importance of the Stockholm Conference, and Rio summit.

P.T.O.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Define environment and environmental pollution. Explain the kinds, causes, and effects of pollution.

Q6) Explain the relationship between environment and development, with reference to sustainable development.

Q7) Analyse the legal framework for biodiversity conservation in India, including the Biological Diversity Act, 2002.

Q8) Examine the laws relating to forest conservation and wildlife protection in India.

Q9) Discuss the role of the judiciary and public interest litigation in environmental protection in India.

PART - C

Q10) Write a short notes on the following. (Any Two) **[2×5=10]**

a) Precautionary Principle.

b) Absolute Liability.

c) Hazardous Waste Rules.

d) Environmental Impact Assessment.

ⓘⓘⓘⓘ

Total No. of Questions : 10]

PF3093

[6634]-140

Third Year LL.B.

(Three Year Law Course)

LCC - 1003 : ENVIRONMENTAL LAW

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :-

1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.
2) भाग-ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.
3) भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्र. 10 हा 10 गुणांचा आहे.

भाग-अ **[2×15=30]**

प्र.1) जल कायदा (Water Act), वायू कायदा (Air Act) आणि पर्यावरण (संरक्षण) कायदा (Environment (Protection) Act) यांचा विशेष संदर्भ देऊन, भारतातील प्रदूषण नियंत्रणाशी संबंधित कायद्याचे स्पष्टीकरण द्या.

प्र.2) भारतातील पर्यावरणाचे घटनात्मक संरक्षण स्पष्ट करा; ज्यामध्ये मूलभूत हक्क, राज्याच्या धोरणाची मार्गदर्शक तत्त्वे, मूलभूत कर्तव्ये आणि न्यायालयीन उपाययोजना यांचा समावेश असेल.

प्र.3) पर्यावरण न्यायामध्ये 'राष्ट्रीय हरित लवादा' ची (National Green Tribunal) भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.4) 'स्टॉकहोम परिषद' आणि 'रिओ शिखर परिषदे' चे महत्त्व स्पष्ट करा.

भाग-ब

[3×10=30]

प्र.5) पर्यावरण आणि पर्यावरणीय प्रदूषण यांची व्याख्या करा. प्रदूषणाचे प्रकार, कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.6) शाश्वत विकासाचा संदर्भ घेऊन, पर्यावरण आणि विकास यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.7) 'जैविक विविधता कायदा, 2002' (Biological Diversity Act, 2002) सह, भारतातील जैवविविधता संवर्धनासाठी असलेल्या कायदेशीर चौकटीचे विश्लेषण करा.

प्र.8) भारतातील वन संवर्धन आणि वन्यजीव संरक्षणाशी संबंधित कायद्यांची चिकित्सा करा.

प्र.9) भारतातील पर्यावरण संरक्षणामध्ये न्यायव्यवस्था आणि जनहित याचिका (PIL) यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.

भाग-क

प्र.10) खालीलपैकी कोणत्याही दोन विषयांवर संक्षिप्त टिप लिहा. [2×5=10]

अ) खबरदारीचे तत्त्व (Precautionary Principle)

ब) निरपवाद दायित्व (Absolute Liability)

क) घातक कचरा नियम (Hazardous Waste Rules)

ड) पर्यावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (Environmental Impact Assessment)

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 09:31:22
CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 09:31:22
CLWP012101 123.63.142.18 02/05/2026 09:31:22

7/5/2026

APR 2026

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

PF3149

[Total No. of Pages : 4

[6634]-141

Third Year LL.B.

LSEC 1005 : SKILLS OF LEGISLATIVE DRAFTING AND JUDGEMENT WRITING

(2023 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 35*

Instructions to the candidates:

1) *Question No. 1 is compulsory and it covers five marks.*
2) *Solve any three questions from question No. 2 to 5.*
3) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Solve any of the five questions. [5×1=5]

a) Legislative drafting is based on which principle?

b) What is an Act?

c) What is the purpose of punctuation?

d) What Should be a Good legislative style?

e) Who applies interpretive approaches?

f) What is a judgement?

Q2) Answer the following :

a) Explain Judicial Modesty and Moderation in Judgement Writing. [6]

b) Explain the Concept of Legislative Drafting. [4]

Q3) Answer the following

a) Explain [2×3=6]

i) Explain characteristics of legislative drafting.

ii) A law uses the term "improper conduct" without defining it. Is it valid?

b) Answer and give justification on: [4]

What are the Basic Features of Every Good Judgement?

P.T.O.

Q4) Solve the Following

a) Discuss [2×3=6]

i) The care and caution while writing the judgement.

ii) The Linking sections.

b) Attempt any one question [1×4=4]

i) Explain the main parts of legislation.

ii) Explain the concept of incorporation by reference in legislative drafting.

Q5) Attempt any two questions [2×5=10]

a) Explain the Components of Legislative Sentences.

b) Discuss the Judicial Approaches to Interpretation.

c) Explain the Types of Legislation.

ⓘⓘⓘⓘ

APR 2026

Total No. of Questions : 5]

PF3149

[6634]-141

Third Year LL.B.

LSEC 1005 : SKILLS OF LEGISLATIVE DRAFTING AND JUDGEMENT WRITING

(2023 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 35

सूचना :- 1) प्रश्न क्र. 1 अनिवार्य आहे आणि तो पाच गुणांचा आहे.

2) प्रश्न क्र. 2 ते 5 मधील कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा.

3) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 09:35:43

प्र.1) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. [5×1=5]

अ) विधेयक लेखन कोणत्या तत्त्वावर आधारित आहे?

ब) कायदा (Act) म्हणजे काय?

क) विरामचिन्हांचा उद्देश काय आहे?

ड) चांगली विधेयक लेखन शैली कशी असावी?

इ) अर्थ लावण्याच्या पद्धती (interpretive approaches) कोण वापरतो?

फ) न्यायनिर्णय (Judgment) म्हणजे काय?

CLWP012101 123.63.142.18 07/05/2026 09:35:43

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या :

अ) निर्णय लेखनात न्यायिक विनम्रता आणि संयम यांचे स्पष्टीकरण करा. [6]

ब) विधेयक लेखन संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा. [4]

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

अ) स्पष्टीकरण द्या : [2×3=6]

i) विधिविधानाची (कायदे मसुदा लेखनाची) वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ii) समस्या: एखादा कायदा "अयोग्य वर्तन" (improper conduct) हा शब्द वापरतो, परंतु त्याची व्याख्या देत नाही. हा कायदा वैध आहे का?

ब) खालील विषयावर उत्तर द्या आणि योग्य कारण द्या : [4]

प्रत्येक उत्तम न्यायनिर्णयाची (Every good judgment) ची मूलभूत वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

प्र.4) खालील प्रश्न सोडवा:

अ) चर्चा करा : [2×3=6]

i) न्यायनिर्णय लेखन करताना घेतली जाणारी काळजी आणि सावधगिरी.

ii) कलमांमधील (sections) परस्पर संबंध.

ब) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा : [1×4=4]

i) विधेयकाचे मुख्य भाग स्पष्ट करा.

ii) विधेयक लेखनात संदर्भाद्वारे समावेशन (incorporation by reference) या संकल्पनेचे स्पष्टीकरण करा.

प्र.5) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : [2×5=10]

अ) विधेयकीय वाक्यांचे घटक स्पष्ट करा.

ब) अर्थनिर्णयासाठी न्यायिक दृष्टिकोनांची चर्चा करा.

क) विधेयकांच्या प्रकारांचे स्पष्टीकरण करा.

ⓘⓘⓘⓘ

CLWP012101 223.63.142.18 07/05/2026 09:33:43

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3094

[6634]-142

T.Y. LL.B.

(Final Year of Three Year Law Course)

LDSE-1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAWS

(2023 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) भाग अ मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 15 गुण आहेत.
2) भाग ब मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 10 गुण आहेत.
3) भाग क मधील प्रश्न क्र. 10 दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडवा. प्रश्न क्र. 10 साठी 10 गुण आहेत.

भाग - अ [2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) वित्तीय व ऑपरेशनल कर्जदारांकडून CIRP सुरू करण्याची प्रक्रिया व फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्यक्ती व भागीदारी फर्मसाठी दिवाळखोरी प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) सीमापार दिवाळखोरीवरील UNCTRAL मॉडेल स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) NCLT चे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.

CLWP012101 123.63.142.18 09/05/2026 09:35:39

भाग - ब

[3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) भारतातील दिवाळखोरी कायद्याचा इतिहास व गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) दिवाळखोरी व्यावसायिक व एजन्सी यांचे कार्य व नियम स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) IBC विरुद्ध SERFASI कायदा 2002 व DRT 1993 तुलना करा.

प्रश्न 8) कर्जदाराने केलेल्या उल्लंघनांसाठीच्या शिक्षा स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) दिवाळखोराच्या संपत्तीचे व्यवस्थापन व वितरण स्पष्ट करा.

भाग - क

[2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) लघुटिपा (कोणत्याही 2)

अ) फास्ट ट्रॅक प्रक्रिया

ब) आर्थिक माहिती संकलपना

क) आशियाई विकास बँक तत्त्वे

ड) दिवाळखोरी निधी

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 09/05/2026 09:35:39

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3094

[6634]-142

T.Y. LL.B.

(Final Year of Three Year Law Course)

LDSE-1006 : BANKRUPTCY AND INSOLVENCY LAWS

(2023 Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *भाग अ मधून कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. भाग अ मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 15 गुण आहेत.*
2) *भाग ब मधून कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा. भाग ब मधील प्रत्येक प्रश्नासाठी 10 गुण आहेत.*
3) *भाग क मधील प्रश्न क्र. 10 दिलेल्या सूचनेप्रमाणे सोडवा. प्रश्न क्र. 10 साठी 10 गुण आहेत.*

भाग - अ [2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) वित्तीय व ऑपरेशनल कर्जदारांकडून CIRP सुरू करण्याची प्रक्रिया व फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) व्यक्ती व भागीदारी फर्मसाठी दिवाळखोरी प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) सीमापार दिवाळखोरीवरील UNCTRAL मॉडेल स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) NCLT चे अधिकार व कर्तव्ये स्पष्ट करा.

CLWP012101 123.63.142.18 09/05/2026 09:35:39

P.T.O.

भाग - ब [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) भारतातील दिवाळखोरी कायद्याचा इतिहास व गरज स्पष्ट करा.

प्रश्न 6) दिवाळखोरी व्यावसायिक व एजन्सी यांचे कार्य व नियम स्पष्ट करा.

प्रश्न 7) IBC विरुद्ध SERFASI कायदा 2002 व DRT 1993 तुलना करा.

प्रश्न 8) कर्जदाराने केलेल्या उल्लंघनांसाठीच्या शिक्षा स्पष्ट करा.

प्रश्न 9) दिवाळखोराच्या संपत्तीचे व्यवस्थापन व वितरण स्पष्ट करा.

भाग - क [2 × 5 = 10]

प्रश्न 10) लघुटिपा (कोणत्याही 2)

अ) फास्ट ट्रॅक प्रक्रिया

ब) आर्थिक माहिती संकल्पना

क) आशियाई विकास बँक तत्त्वे

ड) दिवाळखोरी निधी

⌘⌘⌘

CLWP012101 123.63.142.18 09/05/2026 09:35:39

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-3150

[Total No. of Pages : 4

[6634]-143

T. Y. LL.B.

LDSE-1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

(2023 Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any two questions from part A. Each question in part A is for 15 marks*
2) *Answer any three questions from part B. Each question in part B is for 10 marks.*
3) *Answer any two questions from part C. Each question in part C is for 5 marks.*

PART - A

Attempt Any Two : **[2 × 15 = 30]**

Q1) Define Comparative Criminal Justice and distinguish it from International Criminal Justice.

Q2) Analyse the role of policing in crime control with special reference to community policing.

Q3) Discuss the trial process under the Islamic legal tradition and its distinctive features.

Q4) Critically evaluate the plea bargaining system with reference to its advantages and limitations.

PART - B

Attempt any Three : **[3 × 10 = 30]**

Q5) Explain the organisation and role of international policing agencies such as Interpol and Europol.

Q6) Discuss the system of prosecution in England and the Netherlands with comparative analysis.

Q7) Examine the concept of pre-trial justice and its significance in protecting human rights.

Q8) Analyse the rights of accused persons under the Crime Control Model.

Q9) Discuss the evolution and present status of the jury system in different countries.

PART - C

Q10) **Short Notes - Any Two :** **[10]**

a) Death Penalty in the USA and UK

b) Plea Bargaining System

c) Death penalty and human dignity

d) Role of courts in the due process model

◆ ◆ ◆

CLWP012101
123.63.142.18 09/05/2026 09:35:14

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF-3150

[6634]-143
T. Y. LL.B.
LDSE-1007 : COMPARATIVE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM
(2023 Pattern) (Semester - VI)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना :
1) *भाग 'अ' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.*
2) *भाग 'ब' मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.*
3) *भाग 'क' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'क' मधील प्रत्येक प्रश्न 5 गुणांसाठी आहे.*

भाग – अ

कोणतेही दोन प्रयत्न करा. [2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) तुलनात्मक गुन्हेगारी न्यायाची व्याख्या करा आणि ते आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायापासून वेगळे करा.

प्रश्न 2) समुदाय पोलिसिंगच्या विशेष संदर्भासह गुन्हेगारी नियंत्रणात पोलिसांच्या भूमिकेचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 3) इस्लामिक कायदेशीर परंपरेच्या अंतर्गत चाचणी प्रक्रियेची आणि त्याच्या विशिष्ट वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) प्ली बार्गेनिंग सिस्टमचे फायदे आणि मर्यादा यांच्या संदर्भात गंभीरपणे मूल्यांकन करा.

भाग – ब

कोणतेही तीन प्रयत्न करा. [3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) इंटरपोल आणि युरोपोल या आंतरराष्ट्रीय पोलिसिंग एजन्सींची संघटना आणि भूमिका स्पष्ट का.

प्रश्न 6) तुलनात्मक विशलेषणासह इंग्लंड आणि नेदरलँडमधील खटला चालवण्याच्या पद्धतीची चर्चा करा.

प्रश्न 7) चाचणीपूर्व न्यायाची संकल्पना आणि मानवी हक्कांचे संरक्षण करण्यासाठी त्याचे महत्त्व तपासा.

प्रश्न 8) गुन्हे नियंत्रण मॉडेल अंतर्गत आरोपी व्यक्तींच्या अधिकारांचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 9) विविध देशांमधील ज्युरी पद्धतीची उत्क्रांती आणि सद्यस्थिती यावर चर्चा करा.

 P.T.O.

भाग - क

प्रश्न *10)* लहान टिपा (कोणतेही दोन प्रयत्न करा). **[2 × 5 = 10]**

अ) यूएसए आणि यूके मध्ये मृत्युदंड.

ब) प्ली बार्गेनिंग सिस्टम.

क) मृत्युदंड आणि मानवी सन्मान.

ड) योग्य प्रक्रिया मॉडेलमध्ये न्यायालयांची भूमिका.

◆ ◆ ◆

CLWP012101
123.63.142.18 09/05/2026 09:35:14

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF-3045

[Total No. of Pages : 4

[6634]-144

T.Y. LL.B.

(Third Year of Three - Year Law Course)

LDSE-1008 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW

(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part A. Each question in Part A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part B. Each question in Part B is for 10 marks.*
3) *Answer question No.10 from Part C as directed. The Question No.10 is for 10 marks.*

CLWP012111 103.180.210.86 09/05/2026 09:30:49

PART - A

[2 × 15 = 30]

Q1) Who qualify as "refugees" under the 1951 Convention and its 1967 Protocol? Explain the Durable Solutions for refugees recognized by International law.

Q2) Explain the core principles of International Humanitarian Law embodied in the various treaties and conventions regulating the conduct of IAC and NIAC.

Q3) IHL seeks to balance Humanity with Military Necessity. In light of this fact, detail the limitations imposed by IHL on the Means and Methods of Warfare.

Q4) Describe the structure and functioning of the International Criminal Court. When deciding cases, what laws and general principles does this court apply?

PART - B

[3 × 10 = 30]

Q5) Discuss the legal challenges posed by Autonomous Weapons Systems. How are AWS currently regulated by the rules of International Humanitarian law?

Q6) Why has India refused to sign onto the Refugee Convention? Discuss the constitutional and legal provisions that are applicable to refugees within India.

Q7) Write a detailed note on the International Criminal Tribunal for Yugoslavia.

P.T.O.

Q8) During an armed conflict, what are the special protections to which Women and Children are entitled under the rules of International Humanitarian Law?

Q9) What are Non-International Armed Conflicts? Explain the two main criteria under Additional Protocol II which must be fulfilled for existence of a NIAC.

PART - C

Q10) **Write Short Notes On (Any Two) :** **[2 × 5 = 10]**

a) Difference between Refugees and IDPs

b) Role of the ICRC

c) Protection of Cultural Property under IHL

d) Asylum and Protection under Refugee Law

♦ ♦ ♦

CLWP012111
103.180.210.86 09/05/2026 09:30:49

Total No. of Questions : 10]

APR 2026

PF-3045

[6634]-144
T.Y. LL.B.
(Third Year of Three - Year Law Course)
LDSE-1008 : HUMANITARIAN AND REFUGEE LAW
(2023 Pattern) (CBCS) (Semester - V)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 70*

सूचना : 1) *भाग 'अ' मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'अ' मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांसाठी आहे.*
2) *भाग 'ब' मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग 'ब' मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांसाठी आहे.*
3) *भाग – क मधील प्रश्न क्रमांक 10 चे उत्तर निर्देशानुसार द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हे 10 गुणांसाठी आहे.*

CLWP012111 103.180.220.86 09/05/2026 09:30:49

भाग – अ

[2 × 15 = 30]

प्रश्न 1) 1951 च्या कन्व्हेन्शन आणि 1967 च्या प्रोटोकॉलनुसार "निर्वासित" (Refugee) म्हणून कोण पात्र आहे? आंतरराष्ट्रीय कायद्याने मान्यता दिलेल्या निर्वासितांसाठी टिकाऊ उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) आय. ए. सी. आणि एन. आय. ए. सी. च्या आचरणाचे नियमन करणार् या विविध करार आणि अधिवेशनांमध्ये नमूद केलेल्या आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या मूलभूत तत्त्वांचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) आय. एच. एल. मानवतेला लष्करी आवश्यकता आणि समतोल साधण्याचा प्रयत्न करते. या वस्तुस्थितीच्या प्रकाशात, आय. एच. एल. ने युद्धाची साधने आणि पद्धतींवर (Means and Methods of Warfare) लादलेल्या मार्यदांचा तपशील द्या.

प्रश्न 4) आंतरराष्ट्रीय फौजदारी न्यायालयाची (ICC) रचना व कार्य यांचे वर्णन करा. प्रकरणांचे निर्णय घेताना, हे न्यायालय कोणते कायदे आणि सामान्य तत्त्वे लागू करते?

भाग – ब

[3 × 10 = 30]

प्रश्न 5) स्वायत्त शस्त्र प्रणालींद्वारे (Autonomous Weapons Systems) उद्भवलेल्या कायदेशीर आव्हानांची चर्चा करा. आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या नियमांनुसार सध्या ए. डब्ल्यू. एसचे नियमन कसे केले जाते?

प्रश्न 6) भारताने शरणार्थी अधिवेशनवर (Refugee Convention) स्वाक्षरी करण्यास नकार का दिला आहे? भारतातील निर्वासितांना लागू असलेल्या घटनात्मक व कायदेशीर तरतुदींची चर्चा करा.

प्रश्न 7) युगोस्लाव्हियासाठी आंतरराष्ट्रीय गुन्हेगारी न्यायाधिकरणावर (International Criminal Tribunal for Yugoslavia) तपशीलवार टीप लिहा.

प्रश्न 8) सशस्त्र संघर्षाच्या वेळी, आंतरराष्ट्रीय मानवतावादी कायद्याच्या नियमांनुसार महिला आणि मुलांना कोणत्या विशेष संरक्षणाचा हक्क आहे?

प्रश्न 9) गैर - आंतरराष्ट्रीय सशस्त्र संघर्ष (Non-International Armed Conflict) म्हणजे काय? अतिरिक्त प्रोटोकॉल II अंतर्गत दोन मुख्य निकष स्पष्ट करा जे एन. आय. ए. सी. च्या अस्तित्वासाठी पूर्ण करणे आवश्यक आहे.

<u>भाग - क</u>

प्रश्न 10) लघु नोंदी लिहा (कोणतेही दोन) : [2 × 5 = 10]

अ) शरणार्थी (Refugee) आणि आय. डी. पी. (IDP) दरम्यान फरक

ब) आय. सी. आर. सी. ची भूमिका

क) आय. एच. एल. अंतर्गत सांस्कृतिक मालमत्तेचे संरक्षण

ड) शरणार्थी कायद्यांतर्गत आश्रय (Asylum) आणि संरक्षण (Protection)

◆ ◆ ◆

CLWP012111
103.180.210.86 09/05/2026 09:30:49
CLWP012111
103.180.210.86 09/05/2026 09:30:49
CLWP012111
103.180.210.86 09/05/2026 09:30:49

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

SEAT No. :

PF3440

[Total No. of Pages : 4

[6634]-145

Third Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE 1009 : REAL ESTATE LAWS

(2023 CBCS Pattern) (Semester - VI)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 70*

Instructions to the candidates:

1) *Answer any TWO questions from Part-A. Each question in Part-A is for 15 marks.*
2) *Answer any THREE questions from Part-B. Each question in Part-B is for 10 marks.*
3) *Answer Question No.10 from Part-C as directed. The Question No.10 is for 10 marks.*

PART - A **[2×15=30]**

Q1) Explain in detail the provisions relating to registration of real estate project under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

Q2) Critically analyse the provisions relating to recovery of possession by the landlord under the Maharashtra Rent Control Act, 1999.

Q3) Discuss the provisions under the Maharashtra Regional and Town Planning Act, 1966 relating to the use of land included in Development Plans.

Q4) Enumerate the duties and liabilities of promoters under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

PART - B

[3×10=30]

Q5) Tracing the historical background of rent control legislation and describe the features and advantages of the Maharashtra Rent Control Act, 1999.

Q6) Enumerate various contents of the development plan.

Q7) Discuss in detail the powers and functions of the Real Estate Regulatory Authority.

Q8) Write provisions relating to offences and penalties by allottees and real estate agents under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

Q9) Define the term 'landlord', 'tenant' and 'premises' under the Maharashtra Rent Control Act, 1999. Support your answer with relevant case laws.

PART - C

Q10) Write Short Notes On (Any Two) **[2×5=10]**

a) Rights of allottees under the Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

b) Standard rent.

c) Special provisions for recovery possession from licensees.

d) Garage under Real Estate (Regulation and Development) Act, 2016.

ⓘⓘⓘⓘ

APR 2026

Total No. of Questions : 10]

PF3440

[6634]-145

Third Year LL.B. (Three Year Law Course)

LDSE 1009 : REAL ESTATE LAWS

(2023 CBCS Pattern) (Semester - VI)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 70

सूचना :-

1) भाग-अ मधील कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-अ मधील प्रत्येक प्रश्न 15 गुणांचा आहे.

2) भाग-ब मधील कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे द्या. भाग-ब मधील प्रत्येक प्रश्न 10 गुणांचा आहे.

3) निर्देशानुसार भाग-क मधील प्रश्न क्र. 10 चे उत्तर द्या. प्रश्न क्रमांक 10 हा 10 गुणांचा आहे.

भाग-अ [2×15=30]

प्र.1) रिअल इस्टेट (रेग्युलेशन अँड डेव्हलपमेंट) ॲक्ट, 2016 अंतर्गत रिअल इस्टेट प्रकल्पाच्या नोंदणीशी संबंधित तरतुदी तपशीलवार स्पष्ट करा.

प्र.2) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 अंतर्गत घरमालकाचा ताबा परत मिळवण्याशी संबंधित तरतुदींचे गंभीर विश्लेषण करणे.

प्र.3) विकास आराखड्यात समाविष्ट असलेल्या जमिनीच्या वापरासंबंधी महाराष्ट्र प्रादेशिक व नगररचना अधिनियम, 1966 मधील तरतुदींची चर्चा करणे.

प्र.4) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत प्रवर्तकांची कर्तव्ये आणि दायित्वे मोजणे.

भाग-ब [3×10=30]

प्र.5) भाडे नियंत्रण कायद्याची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी शोधणे आणि महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण कायदा, 1999 ची वैशिष्ट्ये व फायदे यांचे वर्णन करणे.

प्र.6) विकास योजनेतील विविध आशयाची गणना करा.

प्र.7) स्थावर मालमत्ता नियामक प्राधिकरणाचे अधिकार व कार्ये यांची तपशीलवार चर्चा करणे.

प्र.8) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत वाटप आणि रिअल इस्टेट एजंट्सकडून गुन्हे आणि दंड संबंधित तरतुदी लिहा.

प्र.9) महाराष्ट्र भाडे नियंत्रण अधिनियम, 1999 अंतर्गत 'जमीनदार', 'भाडेकरू' आणि 'परिसर' या शब्दांची व्याख्या करा. संबंधित केस कायद्यांसह आपल्या उत्तराचे समर्थन करा.

भाग-क

प्र.10) कोणत्याही दोन वर टिपा लिहा. [2×5=10]

अ) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) कायदा, 2016 अंतर्गत वाटपकर्त्यांचे अधिकार

ब) मानक भाडे

क) परवानाधारकांकडून ताबा वसूल करण्यासाठी विशेष तरतुदी

ड) रिअल इस्टेट (नियमन आणि विकास) अधिनियम, 2016 अंतर्गत मेरेज

ⓘⓘⓘⓘ